

Brüssel, 13.8.2014
COM(2014) 501 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**2014. aasta aruanne Euroopa Liidu arengu- ja välisabipoliitika ning selle rakendamise
kohta 2013. aastal**

{SWD(2014) 258 final}

Ülemaailmne vastutus
Ülemaailmne solidaarsus
Ülemaailmsed väärtused

Kõige enam abi vajavate riikide ja inimeste abistamine

Euroopa Liidu (EL) arengupoliitika pole kunagi olnud olulisem ega tulemuslikum. Selle abil õnnestub levitada kiirelt muutuvast maailmast euroopalikke väärtusi, saavutada mõjuvõimu ja lugupidamist ELi suhtes. Eelkõige aga on see aidanud jõudsalt liikuda meie peamise eesmärgi suunas, milleks on äärmise vaesuse lõplik kaotamine.

EL jätkas 2013. aastal arengu poliitilist ja rahalist toetamist kõikjal maailmas. Ta eraldas välise arenguabi jaoks märkimisväärse summa: 14,86 miljardit eurot. Vastavalt muutuste kavale¹ (komisjoni kava suure mõjuga arengupoliitika kohta, milles keskendutakse kõige enam abi vajavate riikide ja inimeste abistamisele) saavad kõnealust abi põhiliselt madala sissetulekutasemega ja vähim arenenud riigid.

Seega on EL koos oma 28 liikmesriigiga kokku endiselt maailma suurim abiandja. Me mõistame, et võiksime teha rohkem, eriti kui tahame saavutada 2015. aastaks seatud ühise eesmärgi eraldada arenguabiks 0,7 % ELi kogurahvatulust. Samuti mõistame, et arengukoostöö ei piirdu ainult rahaga. Meil on põhjust tunda uhkust seni arenguriikidele antud abi üle, mida toetab enam kui 80 % Euroopa kodanikest² ning milles keskendutakse erakordselt selgelt vaesuse probleemile. Samas kaasneb sellega ka soov anda otsustusõigus partnerriikidele ning muuta abi andmine võimalikult tulemuslikuks.

Arenguks rahalise baasi loomine

2013. aasta detsembris kiitis Euroopa Parlament heaks ELi välistegevuse finantsinstrumendid³ aastateks 2014–2020. Arenguabi vallas on kõnealuse paketi keskne eesmärk kaotada maailmast vaesus, tagades samal ajal, et meie partnerriigid saavad ise oma arengut suunata.

Mitmeaastane finantsraamistik väljendab 2014.–2020. aasta ELi poliitilisi prioriteete rahas ning annab suunised selleks, kuidas kokkulepitud summad välistegevuse, sealhulgas arenguabi valdkonnas kulutatakse. Oma töös välispartneritega keskendub EL neljale konkreetsele poliitilisele prioriteedile: laienemine, naabruspoliitika, koostöö strateegiliste partneritega ja arengukoostöö.

Välistegevuseks kokkulepitud finantsinstrumentide kogusumma aastatel 2014–2020 on veidi üle 51,4 miljardi euro. Peale selle eraldatakse koostööks Aafrika, Kariibi ja Vaikse ookeani riikidega ning ülemeremaade ja -territooriumidega 30,5 miljardit eurot 11. Euroopa Arengufondist, mis ei ole osa ELi eelarvest.

¹ KOM(2011) 637 (lõplik), 13. oktoober 2011.

² Eurobaromeetri eriuuring 405, „ELi arenguabi ja aastatuhande eesmärgid”,

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_405_en.pdf.

³ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1134_en.htm.

Enne välise finantsinstrumentide kasutamise kavandamist kaasatakse Euroopa Parlament ELi väliskoostöö prioriteetide kindlaksmääramisse. Oluline on ka ELi ja liikmesriikide tegevuse parem koordineerimine, et suurendada selle mõju ja nähtavust, eriti abi andmise ühise kavandamise abil.

EL kasutab arengu rahastamiseks üha rohkem ka uuenduslikke allikaid, kaasa arvatud eri allikatest pärit raha ühendamine ja erasektori vahendid.

Muutuste kava rakendamine

Seoses vajadusega kasutada välist arenguabi võimalikult tõhusalt on Euroopa Komisjon tegelenud arengupoliitika muutmisega. 2013. aastal jõudsimel lähemale oma põhieesmärgile, milleks on kaotada kogu maailmast äärmuslik vaesus ühe põlvkonna jooksul.

Investeering meie tulevikku

Maailmas, eriti arenevas maailmas, toimuvad kiired muutused. Alates 2000. aastast on maailma SKP kasvanud kolmandiku võrra, kuid valdavalt on see saavutatud tänu arenguriikidele, kelle arvele langeb 70 % viimase kümne aasta jooksul maailmas toimunud majanduskasvust. Saharast lõunasse jäävate Aafrika riikide SKP on alates 2000. aastast kasvanud 84 %. Aafrika on praegu kiireima kasvutempo ja noorima rahvastikuga maa.

Selle tagajärjel on oluline osa ülemaailmsest mõjust ja turgudest kandunud arenenud maailmast tärkava majandusega ja vähim arenenud riikidesse. Viiekümne aasta eest langes tärkava majandusega ja arenguriikide arvele kõigest 25 % maailma SKPst. Nüüdseks on see näitaja 50 % ning tõuseb järgmise aastakümne jooksul tõenäoliselt üle 66 %. Nimetatud heast uudisest nähtub, et arengukoostööd ei tehta ainult solidaarsuse pärast: see on ka investeering paremasse tulevikku, millest saavad kasu kõik inimesed.

2013. aastal töötas EL selle nimel, et rakendada muutuste kavas esitatud poliitikasoovitusi ning asuda lahendama meie ees seisvaid arenguga seotud probleeme, pöörates erilist tähelepanu maailma vaeseimatele riikidele ja kodanikele ning piirkondadele, kus ELil on selgelt võimalik luua lisaväärtust.

Hea valitsemistava, mis hõlmab ka inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtete austamist, ning säästva ja kaasava majanduskasvu toetamine selliste vahenditega nagu säästev põllumajandus ja säästev energia on kaks omavahel seotud poliitiliste prioriteetide kogumit, mis aitavad ühiselt kindlustada muutuste kava aluspõhimõtteid.

2013. aastal korraldati riikide programmitöö suhtes põhjalikke järelmeetmeid, et tagada ELi meetmete rakendamine mitte rohkem kui kolmes sihtvaldkonnas, mis vastavad nimetatud poliitilistele prioriteetidele. Lisaks oleme muutuste kavaga võtnud kohustuse eraldada vähemalt 20 % ELi arenguabist sotsiaalse kaasatuse ja inimarengu toetuseks ning jälgida hoolikalt kliimamuutustega seotud rahastamist. Enam kui 40 maailma riigis, sh mitmes ebakindlas riigis jätkati ühist rahastamise kavandamist ELi liikmesriikide ja muude abiandjatega.

Kaasav ja säästev majanduskasv

Arenguriikides põhjustab alatoitlus vähemalt ühe kolmandiku kõigist laste surmadest ning on 20 % juhtudest emade surma peamine põhjus. 2013. aastal suurendas EL jõupingutusi

maailmas nälja, toiduga kindlustamatuse ja alatoitluse vastu võitlemiseks uue poliitilise ettepanekuga, mis on esitatud komisjoni teatises „Tõhusam välisabi emade ja laste toitumise parandamiseks: ELi poliitikaraamistik”. Ettepanekut esitleti märtsis Brüsselis toimunud toitumise parandamise algatusse (*Scaling up Nutrition* – ülemaailmne platvorm alatoitluse probleemi lahendamiseks) kaasatud riikide kohtumisel. Komisjoni eesmärk on parandada emade ja laste toitumist, et vähendada suremust ja haiguste arvu ning kõrvaldada alatoitlusest tingitud takistused, mis hoiavad tagasi majanduskasvu ja arengut. Meie poliitika keskne element on lubadus eraldada 3,5 miljardit eurot, et aidata vähendada kängunud laste arvu aastaks 2025 seitsme miljoni võrra.

Kambodža suurendas riisieksporti

Et toetada **Kambodža** VKEde arengut, tegi EL 8,6 miljardi euro suuruse sissemakse mitme abiandja vahenditest moodustatud sihtfondi, mida haldab Rahvusvaheline Finantskorporatsioon. Kõnealuse programmiga, kus EL on peamine toetaja, suurendatakse VKEde konkurentsivõimet riisisektoris. See hõlmab riisi lihvimise suutlikkuse parandamist riigis ning 2012. ja 2013. aastal maailma parima riisi auhinna võitnud Kambodža riisi turunduse toetamist. Tulemuseks oli eksporditud riisi rahalise väärtuse ja mahu enam kui kahekordistumine 2013. aastal.

Maailmas elab ligikaudu 1,4 miljardit inimest ilma elektrita ning peaaegu kolm miljardit kasutab toiduvalmistamiseks ja kütmiseks tahkekütuseid, nt traditsiooniline biomass ja süsi. Soovides panustada ÜRO üldkättesaadava säästva energia algatusse (SE4ALL), võttis EL eesmärgiks võimaldada 2030. aastaks 500 miljonile inimesele juurdepääs säästvatele energiale ning eraldas vahendeid, et nimetatud eesmärgi nimel tehtavat ülemaailmset tegevust kolme aasta jooksul koordineerida, laiendada ja kontrollida.

2013. aastal toetas EL energiatootmisprojekte kõikjal arengumaailmas, kasutades selleks vahendeid, mis võimaldavad ühendada arengutoetusi muude kapitaliinstrumentidega. ELi-Aafrika infrastruktuuri sihtfond eraldas Saharast lõunasse jäävatele Aafrika riikidele 400 miljonit eurot, mis võimaldab saavutada võimendatud investeringumahuks vähemalt 4 miljardit eurot. Sellised võimalused nagu 80 miljoni euro suurune ELi tehnilise abi rahastamisvahend aitavad partnerriikidel oma poliitikat täpsustada ja arendada, et saada säästva energeetika arendamiseks vajalikke erasektori investeeringuid.

Ajavahemikus 2007–2012 kasvas maailma tööelise rahvastiku tööhõive määr 60,3 % tasemelt 61,3 %-ni. Et edendada kaasavat majanduskasvu, mis võimaldab vaeseimatel elanikel tegeleda sissetulekut andvate tegevustega, on EL abistanud 8,8 miljonit inimest ning aidanud aastatel 2004–2012 anda tehnilist ja kutseharidust 7,7 miljonile inimesele.

Aastal 2013 käsitleti uudistes sageli rände teemat. Komisjoni teatises „Rändest tuleneva arengumõju maksimeerimine”⁴ esitati ELi ja liikmesriikide ühine seisukoht, mida tutvustati 3.–4. oktoobril ÜRO Peaassamblee korraldatud rahvusvahelist rännet ja arengut käsitleva kõrgetasemelise dialoogi käigus. ELi seisukohas rõhutatakse, et rännet tuleks käsitada kaasava majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnavalase arengu saavutamise vahendina ning arengustrateegiates tuleks tunnustada rännet ja liikuvust kui arengumootoreid.

⁴ COM(2013) 292 (final).

Hea valitsemistava

2013. aastal tegi EL uusi edusamme ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava rakendamisel⁵. Ta jätkas aktiivselt kodanikuühiskonna organisatsioonide toetamist ning pidas konkreetsetel inimõiguste teemadel dialoogi enam kui 20 riigiga. Demokraatia ja demokratiseerimise toetamiseks lähetas EL valimisvaatlusmissioone näiteks **Keeniasse**, **Pakistani**, **Hondurasesse** ja **Malisse**.

Ühise julgeoleku ja kaitsepoliitika (ÜJKP) raames algatas EL kaks uut missiooni: ELi väljaõppemissioon **Malis** ja ELi piirihaldamise abimissioon **Liibüas**. Kokku saatis EL 2013. aastal 12 tsiviilmissioonile ja neljale sõjalisele operatsioonile üle 7 000 tsiviilisiku ja sõjaväelase.

2013. aasta detsembris võtsid Euroopa Komisjon ning välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja vastu ühisteatise „ELi terviklik lähenemisviis väliskonfliktidele ja -kriisidele”⁶ eesmärgiga muuta liidu välistegevus ühtsemaks, terviklikumaks ja tulemuslikumaks.

Rahu ja stabiilsus

Säästev areng ja vaesuse kaotamine ning rahu ja julgeolek on üksteist vastastikku võimaldavad ja soodustavad tingimused. EL oli jätkuvalt üks peamisi rahu ja stabiilsuse edendajaid, mõistes, et arenguabi tulemuslik kasutamine võib olla oluline asjaolu, mis aitab kaasa püsivate muutuste saavutamisele.

Näiteks **Mali** oli ELi 2013. aasta tegevuskavas tähtsal kohal. Veebruaris jätkati sellele Aafrika riigile arenguabi andmist, kui Mali ametivõimud olid kiiresti vastu võtnud üleminekukava demokraatia ja stabiilsuse taastamiseks. Mali elanike esmaste vajaduste rahuldamiseks eraldati ligikaudu 250 miljonit eurot, keskendudes eelkõige toiduga kindlustatusele, veele, kanalisatsioonile ning uutele ettepanekutele majanduse taaskäivitamiseks.

2013. aasta mais korraldasid EL, Prantsusmaa ja Mali Brüsselis suure rahvusvahelise annetajate konverentsi „Together for a new Mali” (üheskoos uue Mali suunas). Konverentsil lubati eraldada kokku 3,25 miljardit eurot Mali arenguprioriteetide toetamiseks. See oli rahvusvahelise kogukonna kõige kõrgemal tasemel üles näidatud otsustav toetus- ja solidaarsusavaldus.

16. septembril toimunud **Somaaliat** käsitleval rahvusvahelisel konverentsil lubas EL panustada veel 650 miljonit eurot, et toetada riigis toimuvaid häid arengusuundi ning tagada selle püsimine stabiilsuse ja rahu kursil. Kõnealuseid uusi vahendeid kasutatakse põhiteenuste, nt tervishoiu, puhta vee ja hariduse tagamiseks.

Somaalia uue kokkuleppe konverents oli ELi-Somaalia suhete uus teetähis, kus said kokku rahvusvahelise kogukonna ja Somaalia esindajad, et kiita heaks Somaalia kokkulepe (*Somali Compact*), lubada selle rakendamiseks toetust ning eelkõige kaasata kõik osapooled sellesse uude poliitilisse protsessi. Somaalia suurima abistajana on EL aastatel 2008–2013 eraldanud Somaaliale ligikaudu 521 miljonit eurot. Mõned tähtsamad saavutatud tulemused on 40 000 lapse kooli saatmine, poole miljoni inimese varustamine tervisele ohutu veega ning 70 000 inimesele abi andmine põllumajandusloomade kasvatamiseks.

⁵ https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/131181.pdf.

⁶ JOIN(2013) 30 (final), 11.12.2013.

EL kinnitas oma pikaajalist tahet toetada **Afganistani** ülemineku ümberkujundamise aastakümne ajal. Afganistani tsiviilpolitsei ja õigusriigi toetuseks läbi viidavat Euroopa Liidu politseimissiooni pikendati 31. detsembrini 2014. EL eraldas 2013. aastal 196,5 miljonit eurot kohaliku arengu ja valitsemise, usaldusväärsuse ja läbipaistvate valimiste, Afganistani ja tema naabrite piirkondliku koostöö, põllumajanduse arendamise ja politsei toetuseks.

Pärast uut vägivallapuhangut **Kesk-Aafrika Vabariigis** 2012. aasta lõpus on EL tugevdanud partnerriikidele suunatud tööd. Augusti keskel võttis Euroopa Komisjon stabiilsusinstrumendi alusel vastu 10 miljoni euro suuruse stabiliseerimisprogrammi riigipöördejärgse kriisi leevendamiseks. Kogukondadevahelise vägivalla tõttu on riigis tekkinud humanitaarkriis ning komisjon eraldas seoses sellega 39 miljonit eurot abi. Samuti otsustas EL eraldada 50 miljonit eurot **Aafrika juhtimisel toimuva rahvusvahelisele Kesk-Aafrika Vabariigi toetusmissioonile (MISCA)**. Kavandatud on ka edasine toetus MISCA-le.

Côte d'Ivoire'i riigi ülesehitamise leping mahuga 115 miljonit eurot oli üks oluline osa ELi üldisest strateegiast, mille eesmärk on riigi stabiliseerimine, riigiorganite autoriteedi taastamine ja kaasava majanduskasvu edendamine 2013. aastal.

Solidaarsus ja toetus

Sarnaselt on EL olnud kõige suurem ja nähtavam abiandja **Myanmari/Birma** demokratiseerumise toetamisel ning EL jätkas muutuste toetamist 2013. aastal. Myanmari/Birma presidendi külaskäigu ajal Brüsselisse 5. märtsil tegid eesistuja Van Rompuy, president Barroso ja Myanmari/Birma president U Thein Sein ühisavalduse. See avaldus oli ELi-Myanmari/Birma suhetes oluline teetähis, kuna selles väljendati soovi luua püsiv partnerlus ning teha tööd demokratiseerimise, rahvusliku leppimise ja majanduse liberaliseerimise kava väljatöötamiseks.

ELi laiahaardelises raamistikus Myanmari/Birma jaoks esitatakse ELi ja liikmesriikide eesmärgid ja prioriteedid püsiva partnerluse poole liikumisel ja riigiga tihedamate suhete edendamisel. See on ühine jõupingutus, mis hõlmab meetmeid rahu, demokraatia, arengu ja kaubavahetuse toetamiseks.

2013. aasta novembris toimunud ELi ja Myanmari/Birma rakkerühma esimese koosoleku ajal tegi volinik Piebalgs ettepaneku, et aastatel 2014–2020 võiksid Myanmari/Birmaga tehtava arengukoostöö põhivaldkonnad olla maaelu arengu, hariduse, valitsemise ja rahu kindlustamise toetamine.

SWITCH-SMART

2013. aasta novembris käivitas volinik Piebalgs Myanmaris/Birmas programmi „SWITCH-SMART” (VKEde keskkonnakaitse, aruandekohustuse, vastutuse ja läbipaistvuse programm). Nimetatud projektiga toetatakse tähisega „made in Myanmar” (valmistatud Myanmaris) varustatud rõivaste säästvat tootmist ning tehakse tööd kõnealuse sektori VKEde rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamiseks. Kolmeaastast projekti rahastatakse ELi 2 miljoni euro suuruse toetusega ning selle eesmärk on vähendada vaesust kaubanduse ja Myanmari/Birma erasektori arendamise abil.

Süürias jätkus konflikt, mis mõjutab ka naaberriikide, eriti Liibanoni ja Jordaania stabiilsust. EL on täitnud olulist ülesannet, püüdes säilitada poliitilist dialoogi sidusrühmadega, et saavutada Süürias poliitilist kokkulepet, ning osales aktiivselt Süüria rahukonverentsi (Genfi II konverentsi) ettevalmistamises. 2013. aastal otsustas EL muuta oma sanktsioone Süüria

elanikkonnale ja opositsioonile soodsamaks, säilitades samal ajal surve riigi juhtkonnale. Samuti tehti otsus 2013. aasta täiendava 400 miljoni euro suuruse finantspaketi kohta, et rahuldada Süürias ja regioonis konfliktist mõjutatud elanikkonna esmavajadusi. 2013. aastal olid EL ja selle liikmesriigid endiselt suurimad humanitaarabi andjad (üle 2 miljardi euro) konfliktist mõjutatud 9,3 miljonile inimesele, kellest peaaegu pooled on lapsed. Euroopa abi jõuab kuni 80 %-ni konfliktist mõjutatud elanikkonnast.

EL on aktiivselt toetanud Süüria keemiarelvade hävitamist käsitlevat ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni ning on andnud materiaalselt abi ÜRO ja Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni missioonile.

Abi vajavad Süüria lapsed

Tänu ELi toetusele on vähemalt 780 000 Süüria, Jordaania ja Liibanoni last, kellest paljud elavad pagulaslaagrites või on riigisisesed põgenikud, saanud võimaluse jätkata hariduse omandamist vastavalt Süüria õppekavale. Ligikaudu 10 000 õpetajat on saanud koolitust õpetamismeetodite või psühhosotsiaalse toe pakkumise alal, et konfliktist mõjutatud lapsi tulemuslikumalt õpetada ja toetada.

ELi algatus „Children of Peace” (Rahu lapsed): Nobeli preemia suunamine tulevikku

Lapsed on konfliktis kõige haavatavamate ohvrite seas. Pärast **2012. aasta Nobeli rahupreemia** saamist Euroopas rahu kindlustamise eest otsustas EL kasutada auhinnaraha selleks, et aidata puuduses elavatel tüdrukutel ja poistel üle maailma kasvada üles rahu tingimustes.

Colombias on laste heaks algatatud projekt, millega takistatakse laste värbamist relvarühmitustesse. Lõuna-Sudaanis aidatakse lastel kõnealuse rahaga alustada uut elu pärast aastaid kestnud konflikti. Pakistanis toetatakse algatusega konflikti tõttu ümberasustatud laste haridust ja kaitset. 2013. aasta novembris kinnitas EL oma otsust jätkata Rahu laste algatust, teatades täiendavate vahendite eraldamisest uutele projektidele 2014. aastal.

Maailma juhtivate humanitaarabi andjatena reageerisid EL ja selle liikmesriigid kogu 2013. aasta jooksul otsusekindlalt looduskatastroofidele, relvakonfliktidele ja pikaajalistele kriisidele. Ainuüksi 2013. aastal Euroopa Komisjoni antud kriisiabi summa oli 1,3 miljardit eurot ning seda kasutati enam kui 90 riigis.

Samuti suurendas EL jõupingutusi kriisihuga riikide vastupanuvõime tugevdamiseks ning 2013. aasta juunis valmis ELi tegevuskava kriisihuga riikide vastupanuvõime tugevdamiseks aastatel 2013–2020⁷.

7. ja 8. novembril 2013 **Filipiine** tabanud taifuun Haiyan oli üks kõigi aegade tugevamaid. Erakordse tugevuse ja ulatuse tõttu mõjutas see otseselt 14–16 miljonit inimest ning purustused olid väga suured. Hukkunute arv oli üle 10 000. Taifuunile eelnes oktoobris Filipiine tabanud 7,2-magnituudine maavärin, mis hävitas ligikaudu 350 000 inimese kodu ja elatusvahendid.

⁷ SWD(2013) 227 (final), 19.6.2013.

EL reageeris kiiresti ning eraldas kiireloomulise humanitaarabi andmiseks ning esmaste taastus- ja ülesehitustööde tegemiseks üle 43 miljoni euro. EL aitas tagada sujuva ülemineku otseselt kriisiohjamiselt inimeste elu uuesti üles ehitamisele. ELi sekkumise valdkonnad on vee ja kanalisatsiooni taastamine, elektrivõrgu parandamine, esmane tervishoid, toimetulekutoetus, peavarju võimaldamine ja taristu parandamine, et see oleks edaspidi taifuunide ja maavärinate suhtes vastupidavam.

EL oli 2013. aastal täielikult kaasatud poliitilist ja majanduslikku üleminekut soodustavatesse jõupingutustesse. ELi abi **Egiptusele** vaadati läbi pärast vägivalda puhkemist president Mohamed Morsi kukutamise järel. ELi arenguabi andmisel keskendutakse nüüd sotsiaalmajanduslikule sektorile, mis toob kasu kõige enam abi vajavatele inimestele, ning kodanikuühiskonna toetamisele.

Euroopa naabruspoliitika on endiselt alus, millest lähtudes püütakse koos ELi naaberriikidega luua heaolupiirkonda poliitilise käsitle, majandusliku integratsiooni ja tihedama koostöö abil. 2013. aastal jätkas EL jõupingutusi piirkonnas demokraatiale ülemineku toetamiseks ja innustamiseks ning võttis kokku ligikaudu 1,3 miljardi euro ulatuses uusi kulukohustusi. EL on endiselt konkurentsilt suurim kaubanduspartner peaaegu kõigi naaberriikide jaoks.

Olulisi edusamme saavutati 2013. aastal idapartnerluse rakendamises. Novembris Vilniuses toimunud idapartnerluse tippkohtumine oli märgilise tähtsusega sündmus ELi ja tema lähimate idapoolsete partnerite suhetes. **Moldova Vabariigi** ja **Gruusiaga** viidi sisulises osas lõpule põhjalikke ja laiaulatuslikke vabakaubanduspiirkondi hõlmavate assotsieerimislepingute läbirääkimised ning lepingud parafeeriti.

Suhetes **Ukrainaga** keskenduti 2013. aastal sellele, et aidata riigil täita tingimusi, mis võimaldaksid põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduspiirkonda hõlmava assotsieerimislepingu sõlmimist. Novembri lõpus teatas Ukraina valitsus oma otsusest peatada assotsieerimislepingu sõlmimise ettevalmistused. Sellegipoolest tehti aasta jooksul märkimisväärsed edusamme. Lõpuks anti luba teha väljamakseid eelarvetoetuse programmide, mis olid olnud ootel seoses murega riigi rahanduse juhtimise pärast, ning see oli märk Ukraina ametivõimude tehtud positiivsetest sammudest. EL tahab toetada Ukraina majanduslikku ja rahanduslikku stabiliseerimist, toetades eriti kodanikuühiskonna ja erasektori arengut.

Euroopa naabruspoliitika uues rahastamisvahendis kasutatav stiimulipõhine käsitusviis, mis on üks uuendatud naabruspoliitika põhiaspekte, võimaldab ELil suurendada toetust neile partnerriikidele, kes tõepoolest juurutavad sügavat ja kestlikku demokraatiat, mis hõlmab ka inimõiguste austamist, ning töötavad kokkulepitud reformieesmärkide nimel.

Aastatuhande arengueesmärgid ja uued eesmärgid – kõigile kõikjal inimväärne elu

2013. aasta otsustus otsustava tähtsusega aastaks ülemaailmses mõttevahetuses aastale 2015 järgneva raamistiku kohta. Euroopa Liit ja tema liikmesriigid olid jätkuvalt olulised osalejad aruteludes, milles käsitleti pärast 2015. aastat aastatuhande arengueesmärkidele järgnevat arenguraamistikku. Komisjon avaldas 2013. aasta veebruaris teedrajava teatise „Inimväärne elu kõigile”,⁸ milles kirjeldati ELi visiooni 2015. aastale järgnevast raamistikust (äärmise vaesuse kaotamine 2030. aastaks, tagades samal ajal planeedi säästva arengu) ning esitati ettepanek selle saavutamise tegevuskava kohta.

⁸ COM(2013) 92 (final), 27.2.2013.

Kõnealuse visiooni alusel kujundati ELi seisukoht aastale 2015 järgneva tegevuse kohta ning sellest lähtuti Euroopa Parlamendis toimunud aruteludes. Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kontekstis võttis osutatud visiooni oma raporti koostamisel arvesse ÜRO kõrgetasemeline töörühm, kuhu kuulus ka volinik Piebalgs, ning samad ideed kajastusid septembris New Yorgis ÜRO Peaassambleel korraldatud aastatuhande arengueesmärkide teemalise ürituse lõppdokumendis. Kõnealune dokument, mille kiitsid heaks kõik riigipead ja valitsusjuhid, näitas selgesti, et maailma riigid mõistavad vajadust leida üks ja ühtne lahendus vaesuse kaotamiseks ja säästva arengu tagamiseks.

23. septembril avaldas komisjon uued tulemused, mis näitasid ELi panust ülemaailmsesse vaesusevastasesse võitlusesse aastatel 2004–2012⁹. See on muljetavaldav lugemismaterjal. On kindel, et ELi rahaline toetus on aidanud maailmas vähendada vaesust ja toetada aastatuhande arengueesmärkide saavutamist, aidates selle käigus parandada miljonite inimeste elu. Näiteks on ELi arenguabi toetusel alates 2004. aastast enam kui 70 miljonit inimest (rohkem kui Prantsusmaal elanikke) saanud juurdepääsu parema kvaliteediga joogiveele, 14 miljonit last on saanud võimaluse käia algkoolis ning üle 46 miljoni inimese on saanud abi toiduga kindlustatuse tagamiseks.

ELi aastatuhande arengueesmärkide algatus

2010. aastaks oli ülemaailmselt toimunud aastatuhande arengueesmärkide saavutamises tohtu edasimineku. Sellegipoolest on kümme aastat pärast nendes kokku leppimist paljud riigid mõne arengueesmärgi saavutamisest veel kaugel. Seetõttu lõi EL 2010. aastal uue aastatuhande arengueesmärkide algatuse, tehes kättesaadavaks vajadus- ja tulemuspõhise rahastamise 1 miljardi euro ulatuses. Sellest 700 miljonit eurot suunati kõige enam maha jäänud eesmärkide, nagu nälg, emade tervis ja laste suremus, järeleaitamiseks ning 300 miljonit eurot anti riikidele, kes varem on suutnud abi tulemuslikult kasutada. Praeguseks on ELi aastatuhande arengueesmärkide algatusega rahastatud 46 riigis 70 projekti.

Seoses aastatuhande arengueesmärkidega ja ülemaailmse võitlusega vaesuse vastu on tehtud tohtuid edusamme HIV, tuberkuloosi ja malaaria leviku tõkestamisel. Hinnanguliselt on nimetatud haiguste vastu võitlemise ülemaailmsest fondist 2013. aasta lõpuks enam kui 140 riigile eraldatud toetused võimaldanud anda AIDSi antiretroviirusravi enam kui 6,1 miljonile inimesele, avastatud ja ravitud on 11,2 miljonit nakkusliku tuberkuloosi esmahaigestumisjuhtu ning malaaria leviku tõkestamiseks on peredele jagatud üle 360 miljoni putukatõrjevahendiga töödeldud sääsevõrgu. Sellegipoolest ohustab nakkus veel miljoneid inimesi. Seda arvestades teatas EL 2013. aasta lõpus, et ta tõstab 2014–2016 oma sissemaksed ülemaailmsesse fondi 370 miljoni euroni.

Euroopa arengupäevad

Aastale 2015 järgnev raamistik ja teatis „Inimväärne elu kõigile” olid põhiteemadeks ka novembris Brüsselis toimunud 2013. aasta Euroopa arengupäevadel. See iga-aastane sündmus toob kokku arenenud ja arenguriikide poliitikakujundajaid, kodanikuühiskonna, teadusorganisatsioonide ja erasektori esindajaid, et arutada kõige aktuaalsemaid küsimusi. 2013. aasta sündmus ei olnud erand ning sellel osales rekordiliselt 5 500 inimest.

⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-852_en.htm.

ELi kodanikud: arenguriikide abistamine aitab ka meid

26. ja 27. novembril 2013 Brüsselis toimunud Euroopa arengupäevade puhul korraldatud Eurobaromeetri eriuuringu kohaselt nõustub 66 % ELi kodanikest väitega, et vaesuse kaotamine arenguriikides peaks olema üks ELi peamisi prioriteete. Peaaegu seitse inimest kümnest (69 %) olid seisukohal, et arenguriikide abistamine on kasulik ka ELile ja tema kodanikele.

Vaade tulevikku

2014. aastal jätkab EL muutuste kava rakendamist ning ELi arengukoostöö mõju suurendamist.

Muutuste kava põhimõtete alusel kujundatakse jätkuvalt välistegevuse rahastamisvahendite ja Euroopa Arengufondi tegevuse kavandamist. Muutuste kavas esitatud üleskutsest suurendada erasektori panust kaasava ja säästva majanduskasvu saavutamisse saavad praktilised ettepanekud komisjoni teatistes, mis on kavas esitada 2014. aasta esimeses pooles.

Lisaks esitatakse muutuste kavas üleskutse, et EL liiguks õigustepõhise käsitusviisi poole, kus inimõigusi ja valitsemist võetakse arvesse kui progressi, arengut ja inimeste aktiivset osalust võimaldavaid tingimusi. Sellele vastavalt töötab komisjon selle nimel, et lõimida inimõiguste põhimõtted ja normid ning nende järgimine kogu arenguprotsessi.

2014. aastal jätkatakse tööd arengukoostöö tõhususe ja tulemuslikkuse suurendamiseks parema koordineerimise, poliitika ühtsuse ja aruandekohustuse abil. Seoses sellega viiakse lõpule ELi tulemusraamistiku väljatöötamine ning minnakse edasi ELi ühise kavandamise protsessiga.

Euroopa Liit ja tema liikmesriigid jätkavad tööd selle nimel, et saavutada kõik aastatuhande arengueesmärgid enne kavandatud 2015. aastat, ning jätkavad konstruktiivset osalemist ülemaailmses protsessis, et töötada välja 2015. aasta järgne tegevusraamistik.

Üldiselt näib, et 2015 kujuneb arengu jaoks otsustava tähtsusega aastaks. Seda mõistes olid parlament ja nõukogu 2013. aasta lõpus lähedal sellele, et kuulutada 2015. aasta Euroopa arenguaastaks. See oleks Euroopa Liidu jaoks ideaalne võimalus tutvustada oma kodanikele ELi arengukoostööst sündivat lisaväärtust ning näidata tulemusi, mida EL on seni saavutanud. Samuti saab sellega rõhutada ELi ainulaadset suutlikkust kasutada ära liikmesriikide ühendatud jõust tulenevaid eeliseid vaesusega võitlemisel ja arengu, rahu ja heaolu poole püüdlemisel kõikjal maailmas ning saavutada edaspidi selles valdkonnas senisest veel rohkem.